

УДК 338.22(477):339.732.3

*Діана Маргітич,
магістрант 2 курсу спеціальності «Країнознавство»
факультету історії та міжнародних відносин
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*

БАЗОВІ ЗАСАДИ ТА ЕВОЛЮЦІЯ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА МВФ

Статтю присвячено аналізу і опису нинішнього стану валютно-фінансового співробітництва України з Міжнародним валютним фондом, що викликає гостру необхідність у вдосконаленні всіх систем, які лежать в основі механізму співробітництва як з боку країни-позичальника, так і з боку зовнішніх кредиторів. Описано потребу та основні причини країни звертатися за позиками до міжнародних фінансових інституцій, серед яких особливе місце займає Міжнародний валютний фонд як найважливіший та найвагоміший учасник сучасних міжнародних економічних відносин.

***Ключові слова:** Міжнародний валютний фонд, Україна, фінансові інституції, кредит, співробітництво.*

The article is devoted to the analysis and description of the current state of monetary and financial cooperation of Ukraine with the International Monetary Fund, which causes an urgent need to improve all systems underlying the mechanism of cooperation by both the borrower and external creditors. The need and main reasons of the country to apply for loans to international financial institutions are described, among which the International Monetary Fund occupies a special place as the most important and most important participant in modern international economic relations.

***Key words:** International Monetary Fund, Ukraine, financial institutions credit, cooperation.*

Постановка проблеми. За умов недостатності власних коштів держави і значного скорочення капітальних вкладень перед урядом будь-якої країни постає питання залучення іноземного капіталу або отримання міжнародного кредиту. Це обумовлює необхідність країн звертатися за позиками до міжнародних фінансових інституцій, серед яких особливе місце займає Міжнародний валютний фонд як найважливіший та найвагоміший учасник сучасних міжнародних економічних відносин.

Нинішній стан валютно-фінансового співробітництва України з цією міжнародною інституцією викликає гостру необхідність у вдосконаленні всіх систем, що лежать в основі механізму співробітництва як з боку країни-позичальника, так і з боку зовнішніх кредиторів.

Зі здобуттям незалежності Україна почала розвивати та встановлювати співробітництво не лише з окремими країнами, але й з міжнародними організаціями. Тим більше, що складне економічне становище, необхідність переходу до ринкової економіки зумовило потребу в отриманні додаткових грошових коштів зі сторони міжнародних фінансових організацій. У 1992 р. Україна стала членом МВФ та МБРР, прийнявши Закон України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій» (№2402-ХІІ, від 03 червня 1992 р.) [1]

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням співпраці України з Міжнародним валютним фондом присвячено роботи таких вітчизняних науковців, як: В. В. Козик [7], В.О. Вонсович [1], Л.О. Гришина [2] та ін. Серед іноземних спеціалістів, які досліджують співпрацю міжнародних фінансових організацій, зокрема МВФ, з іншими країнами ЄС, виділяються роботи С. Брауна [4], Л. Ерхарда, Л. та інших.

Інформаційною базою для дослідження також стали нормативно- правові акти Верховної Ради України і Кабінету Міністрів України, укази Президента України, статистичні матеріали Державної служби статистики України, аналітичні й статистичні огляди, наукова монографічна література, зарубіжні наукові публікації.

Незважаючи на наявність значної кількості наукових досліджень, присвячених діяльності міжнародних фінансових організацій, існують питання, які є актуальними в сучасних міжнародних відносинах і потребують послідовного вивчення. На сьогодні важливим є дослідження стану співпраці МВФ з Україною з метою розробки стратегічних напрямів і завдань подальшого співробітництва.

Виклад основного матеріалу. Як уже відомо, Міжнародний валютний фонд було створено як один з найважливіших і найвпливовіших інституціональних елементів системи міжнародної економічної безпеки, що і досі визначає місце та роль кожного структурного елементу, у глобалізованій економіці. І попри те, що Фонд було створено після завершення Другої світової війни, загрози і виклики, яких він повинен був допомогти уникнути, з'явилися набагато раніше. Ще після Першої світової війни вважалось, що репарації, накладені на Німеччину, призведуть до повного руйнування німецької економіки і порушать політичний порядок в усій Європі.

МВФ є спеціалізованою установою ООН із вельми широкою автономією. Діяльність Фонду бере початок у 1945 році, він створений для сприяння монетарному співробітництву та торгівлі, забезпечення фінансового розквіту та збільшення зайнятості населення. Для кожної держави-члена МВФ встановлюється квота в спеціальних правах запозичення (СПЗ) та визначається сума квоти. Величина квоти залежить від економічного рівня розвитку країни і визначається Радою директорів МВФ.

За статутом квота визначає для країни-члена кількість голосів у Міжнародному валютному фонді, ліміти доступу до фінансових ресурсів організації та частку в розподілі спеціальних прав запозичення – одиниці виміру обліку МВФ [1]. Україна є повноправним членом із 1992 року. Ставши членом Міжнародного валютного фонду, Україна водночас увійшла до структури Світового банку, їй виділено квоту в 10 678 акцій на загальну суму в 1,3 млрд дол. США. Валютну готівку за членство України в банку на суму 7,9 млн дол. США внесли Нідерланди, що є країною-опікуном нашої держави у цій банківській структурі [2].

Починаючи з 1994 р. Україна отримує від МВФ кредити Stand-by. Більша частка цих коштів була направлена на фінансування дефіциту платіжного та торговельного балансів, а також розширення золотовалютних резервів країни [4].

Якщо говорити про цілі співробітництва з МВФ, то однозначно варто робити акцент на таких : стабілізація української фінансової системи, проведення структурних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання. Фонд сприяє тому, щоб Україна поновлювала і підтримувала свою фінансову спроможність, підказуючи, як найбільш ефективно впроваджувати програму реформ. На сьогодні, співпраця з Міжнародним валютним фондом відкриває можливості для надходження коштів від інших міжнародних фінансових установ (Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ та інші) та урядів інших держав, у тому числі США, ЄС, Німеччини, Канади, Японії тощо [3]. Слід відмітити, що співробітництво між Україною і МВФ включає як надання запозичень за різними програмами співробітництва, так і надання технічної допомоги. Наразі Україна знаходиться на 6 етапі взаємодії.

Активний інтрес нашої держави у доступі до ресурсів МВФ викликаний такими ключовими факторами.

По-перше, розбудова ринкової економіки супроводжується незбалансованістю зовнішніх розрахунків внаслідок сезонних коливань обсягів експорту та імпорту, зміни попиту на експорт та імпорт, циклічних дисбалансів, лібералізації руху капіталу, впливу глобальних перетворень світової економіки. При цьому фінансова допомога МВФ дає змогу вирішити тимчасові проблеми платіжного балансу та сприяє створенню необхідних передумов для фінансової стабільності та макроекономічного розвитку [3].

По-друге, співробітництво із МВФ у межах програм фінансової допомоги слугує каталізатором для отримання країною фінансових ресурсів інших донорів та залучення іноземних інвестицій у країну.

По-третє, адекватної альтернативи та заміни щодо отримання фінансових надходжень на подібних умовах немає, адже відсоткова ставка за кредитами МВФ є завжди набагато меншою від ринкової.

Співпраця з Міжнародним валютним фондом викликає інтерес, з огляду на необхідність збереження належного іміджу країни, що буде фундаментом для підвищення її кредитного рейтингу на світових фінансових ринках, подальшому зменшенню відсоткових ставок по кредитах та збереженню

привабливості для іноземних інвесторів. Разом із позитивними аспектами, що спостерігаються завдяки кредитуванню Міжнародного валютного фонду, у співробітництві України з МВФ існують також значні небезпеки, які при непослідовній політиці Уряду України можуть тільки нашкодити.

По своїй суті, співробітництво України з МВФ викликає двояку оцінку як серед економістів, так і політиків. Одні підкреслюють, що співпраця з МВФ позитивно вплинула на темпи економічного зростання, що в свою чергу дало позитивні загальноекономічні результати, підвищився імідж держави. І в разі припинення співпраці, відбудеться гальмування економічних реформ (пенсійної, житлово-комунальної тощо). На думку інших, кредити Міжнародного валютного фонду створюють умови для довгострокової залежності, оскільки допомагають тільки на короткостроковий період. Відповідно до Статуту МВФ кредити Фонду повинні мати короткостроковий характер, однак більшість країн стають постійними партнерами Фонду протягом тривалого періоду.

Розглянемо позитивні наслідки взаємодії МВФ та України.

В першу чергу довгострокові і дешеві кредити МВФ (передбачають виплату відсотків у розмірі близько 2 % річних від загальної суми боргу) сприяють вирішенню проблем платіжного балансу держави[2]. Завдяки вказаній підтримці, став реальним відтік 8,1 мільярда доларів на рефінансування зовнішнього боргу банків та корпорацій, а також внутрішній відтік 6,9 мільярда доларів з банків, які осіли у кишенях населення.

По-друге, Національний банк України зумів провести рекапіталізацію проблемних банків, що дало змогу тим, хто вклав кошти, повернути їх і призупинити депозитну паніку.

По-третє, завдяки фінансовим надходженням МВФ була в певній мірі послаблена проблема фіскального дефіциту, оскільки частина коштів Міжнародного валютного фонду перекинула видатки з погашення зовнішніх зобов'язань уряду, проведення розрахунків за російський газ та покриття касових розривів для своєчасної виплати зарплат і пенсій.

Четвертим аспектом є позитивні наслідки кредитів МВФ за рахунок створення достатніх валютних резервів. Це в свою чергу дозволило Україні зміцнити та підтримувати стабільність національної валюти, успішно провести грошову реформу [3].

По-п'яте, Україні потрібно виплачувати свої зобов'язання за вже взятими позиками МВФ та процентами по них. А без інших кредитів державі просто не обійтися. І більш дешевих коштів, ніж від МВФ, немає. А якщо вони і будуть, то будуть інші політичні та економічні вимоги, які обійдуться країні ще дорожче.

По-шосте, розпочато економічні реформи (грошова, податкова, пенсійна), що викликали деякий спротив, але дозволили продемонструвати позитивну динаміку показників функціонування економіки України. Динамічно підвищується внутрішній попит.

Підтримується низький рівень інфляції, насамперед за рахунок падіння цін на продукти харчування.

По-сьоме, в умовах, коли загострюється ситуація на зовнішніх ринках, українські експортно-орієнтовані галузі економіки опинились у важкій ситуації, виходом з якої може стати: залучення інвесторів, що без допомоги співпраці з МВФ зробити буде проблематично. Без залучення інвесторів ми не зможемо диверсифікувати експорт та зміцнити економіку.

Тому керівництву держави варто вжити зі свого боку всіх необхідних заходів для забезпечення успішної реалізації програми МВФ, які мають мати за основу, перш за все, відповідне цільове спрямування коштів та контроль за правильністю їх використання.

Отже, фактично ключовими причинами взаємодії України з МВФ є: незбалансованість зовнішніх розрахунків, співробітництво із фондом слугує каталізатором для отримання країною фінансових ресурсів інших донорів та залучення іноземних інвестицій у країну, немає адекватної альтернативи щодо отримання фінансових ресурсів на подібних вигідних умовах.

В загальному, Україна отримала від МВФ за усіма програмами понад \$31 млрд.

Позики підтримки Stand-by є і були найстарішою та найчастіше уживаною формою кредитування всіх без винятку країн. Позики Stand-by надавалися за умови річної ставки 6,29% на строк 5 років з відстрочкою сплати основної суми боргу на 3,25 року. Надання кредиту підтримки обов'язково передувало підписання керівництвом країни договору з фондом, в якому визначався календарний план заходів з реалізації узгодженої програми і графік надання траншів.

Кредит, або транш, максимально допустима величина якого відповідає 100% квоти, як правило, видається щоквартально, чотирма кредитними частками. Проте, якщо країна постійно порушує попередньо обумовлені зобов'язання, моніторинг програми відбувається щомісяця, і кредитні частки також надходять щомісяця. Такий графік діє і для України. У рамках обов'язкового для цього виду кредитування моніторингу економічних перетворень від України вимагається дотримання бюджетних та кредитних лімітів, відсутність заборгованості по зовнішніх виплатах (точніше, дотримання графіку скорочення заборгованості), дотримання узгоджених лімітів по коротко- та довгострокових позиках і підтримка мінімального рівня золотовалютних резервів.

Дотримання узгоджених з МВФ умов означає проведення реципієнтом розумної макроекономічної політики, тобто такої, що забезпечує економічне зростання на тлі низьких темпів інфляції, стабільної грошової одиниці, виваженої грошово-кредитної політики і збалансованого поточного платіжного балансу. Теоретично повноцінне виділення усієї обумовленої суми має надаватися тільки тоді, коли уряд виконує якщо не всі, то більшість обіцяних передумов. Насправді ж Україна часто не виконувала зобов'язань, під якими підписувалися голови уряду та Національного банку, але у більшості випадків

кредити надавалися. Міжнародний валютний фонд має беззаперечну перевагу перед іншими кредиторами на одержання найдостовірнішої інформації про країну. «Запровадження й моніторинг програми» передбачав, що уряд зобов'язується:

- 1) регулярно звертатися до МВФ за порадами в разі коректування економічної політики;
- 2) крім щотижневого надання постійним представникам МВФ докладної інформації про виконання бюджету, надавати можливість спостерігачам бути на нарадах у Мінфіні;
- 3) радитися з МВФ із питань координації кредитно-грошової та валютної політики;
- 4) надавати можливість бути присутніми на нарадах у Національному банку України;
- 5) сприяти в проведенні МВФ фундаментальних перевірок виконання Меморандуму тощо.

І все ж, попри жорсткі вимоги меморандумів, на думку міжнародної групи «Адженда», до складу якої входять провідні вчені багатьох розвинених країн світу, головна вада традиційних стабілізаційних програм МВФ у тому, що вони створюють зайві перешкоди, яких легко уникнути при досягненні довгострокових цілей економічного зростання, і водночас не оберігають від нераціонального витрачання коштів і фінансових зловживань позичальників [10].

Процедурами діяльності МВФ передбачено дострокове погашення країною-членом всіх отриманих від МВФ кредитів. Це відбувається при умові, коли Фонд озвучить вирішальний вердикт, що надання кредитів було прийнято на основі інформації про виконання умов (у тому числі юридичних), яку було спростовано даними, що надійшли пізніше. Можливі наслідки денонсації договору можна розділити на дві групи: політичні та соціально-економічні.

В першу чергу, внаслідок такого безпрецедентного випадку, Україна не тільки надовго опиниться серед аутсайдерів світового економічного співтовариства, але буде завдано значної шкоди і політичному іміджу країни. Вихід зі складу учасників МВФ стане для всього світу чітким сигналом про те, що Україна обрала курс на політичну самоізоляцію. Слід також очікувати зниження авторитету України в таких впливових організаціях, як ООН.

По-друге, прийняття рішень щодо розірвання відносин з Міжнародним валютним фондом матиме як коротко, так і довгострокові наслідки. Це дуже швидко призведе до оголошення суверенного дефолту, пред'явлення до негайної сплати всіх зовнішніх боргових зобов'язань (а це близько 12,5 млрд. дол. США) та накладання арешту на іноземні активи не тільки України як держави, але й на майно суб'єктів підприємницької діяльності.

Крім того, слід зауважити, що навіть одностороннє розірвання Україною договору про вступ до Фонду не означатиме швидкого виходу з нього. Україна впродовж декількох років не зможе закрити заборгованість перед організацією. А до врегулювання проблеми заборгованості перед МВФ, розробки графіку її погашення Україна не перестане бути членом цієї організації.

Процедури МВФ передбачають офіційний розгляд питання про вихід зі складу членів Виконавчою Радою, здійснення Директором-розпорядником консультацій з керівництвом Фонду та окремих міжнародних фінансових організацій, публікацію заяви про втрату державою-членом права на використання ресурсів Фонду, прийняття рішення про призупинення права голосу держави-члена. І лише останньою мірою в цьому процесі є примусове виведення держави зі складу членів Фонду. Таким чином, навіть кардинальні зміни у стосунках з Міжнародним валютним фондом не вирішують проблеми, що сформувалися під впливом кредитної допомоги Україні з боку МВФ.

До прикладу, дякуючи кредитам, отриманим Україною з боку офіційних і міжнародних кредиторів, реструктуризації в 2015 р. частини її зовнішнього боргу та накопиченню державою його нових обсягів, зовнішній борг сектору загального державного управління та центрального банку збільшився на \$7,5 млрд. – до \$42,6 млрд.

Різке погіршення у 2016 р. поточного рахунку платіжного балансу (до мінус \$3,8 млрд. порівняно з мінус \$0,2 млрд. у 2015 р.), безпосередньо зумовлено трикратним зростанням дефіциту зовнішньої торгівлі товарами та послугами (до мінус \$5,8 млрд. порівняно з мінус \$1,7 млрд. у 2015 р.). Такі вади національної економіки є відчутними на міжбанківському валютному ринку, де обсяги купівлі безготівкової іноземної валюти в 2016 р. (\$60,2 млрд.) продовжували перевищувати їх продаж (\$59,1 млрд.). Подібний стан справ є характерним для економічного розвитку України, відображає його структурні вади і періодично перетворюється у масштабні економічні і валютні кризи. Зазвичай подолання таких ситуацій відбувається за рахунок фінансових вливань МВФ.

Так, протягом одного року Україна була змушена звернутися за двома стабілізаційними програмами МВФ (30.04.2014р. – Stand-by, 12.03.2015 р. – EFF). У 2014 р. відбулося швидке зменшення міжнародних резервів з \$20,4 млрд. до \$7,5 млрд.

Рис. 1. Зовнішній борг України, \$ млрд.

Зазначене разом із низьким рівнем суверенного рейтингу країни та збереженням її значного зовнішнього боргу (121,8% ВВП станом на 01.01.2017 р. порівняно з 131,3% ВВП на 01.01.2016 р.) обумовлює стабільну залежність від зовнішніх запозичень насамперед у рамках програми EFF. Саме тому, після отримання у квітні 2017 р. чергового траншу від МВФ (третій перегляд Програми, 734,05 млн. СПЗ), керівництво країни звернулось до МВФ з проханням приступити до наступних переглядів та виділити у 2017 р. ще \$4,5 млрд.

Інвестиційний клімат та фінансовий стан у країні, обмеження на валютному ринку не сприяють залученню приватного іноземного капіталу. На цьому тлі спостерігається зменшення зацікавленості інвесторів у вітчизняних ОВДП – протягом 2016 р. нерезиденти зменшили обсяг володіння ними на 71,2% – з 22,5 млрд. грн. до 6,5 млрд. грн.

Фактично закладений монетарною владою план співпраці з МВФ на останні 5 років передбачав рецесійний сценарій: відповідно до програми EFF Україна у 2021 р. за обсягами експорту товарів (\$49,3 млрд.) могла не досягти навіть рівня кризового 2014 р. (\$50,6 млрд.).

Важлими за час співпраці стали й останні роки.

3 квітня 2017 року Радою Директорів МВФ було затверджено третій перегляд Програми EFF та виділено четвертий за Програмою транш у розмірі 734,05 млн. СПЗ (близько 1 млрд. дол. США), який 5 квітня 2017 року було спрямовано на поповнення резервів НБУ.

Беручи до уваги, що Програма EFF була розрахована на 4 роки і термін її дії закінчувався в березні 2019 року, що співпадало із президентськими та парламентськими виборами в Україні, актуальність продовження співпраці з МВФ у рамках спільних програм зберігалась на високому рівні.

Програма Stand-by 2018 року була направлена на збереження фіскальної консолідації та зменшення інфляції, а також на реформи, спрямовані на зміцнення податкового адміністрування, фінансового та енергетичного секторів.

У грудні 2018 року Україна направила Лист про наміри Уряду України і Національного банку України до Міжнародного валютного фонду та Меморандум про економічну та фінансову політику з метою започаткування нової програми Stand-by.

У зв'язку із цим, українською стороною було ініційовано започаткування нової спільної програми. Кінець 2018 року відзначився ухваленням Радою виконавчих директорів МВФ Програми EFF тривалістю 14 місяців та обсягом 3,9 млрд дол США для України та прийняттям рішення про виділення Україні чергового траншу за Програмою у розмірі 1 млрд. СПЗ (близько 1,38 млрд. дол. США). 17 лютого 2020 року ця програма завершила свою дію.

Після формування Уряду України наприкінці серпня 2019 року українська сторона ініціювала переговори з Міжнародним валютним фондом стосовно нової Програми з метою підтримки впровадження реформ.

Після обговорення параметрів нової програми та визначення кроків, необхідних для отримання кредитної допомоги від МВФ, між Україною та МВФ було досягнуто згоди на технічному рівні (Staff Level Agreement) щодо нової трирічної Програми «EFF» загальним обсягом 5,5 млрд. дол. США.

У травні 2020 року в умовах невизначеності внаслідок пандемії коронавірусу МВФ були змінені підходи до виділення коштів країнам- членам у напрямі допомоги в рамках короткострокових інструментів. У зв'язку із цим перемовини щодо започаткування нової програми продовжились в контексті програми Stand-by. Після тривалих переговорів і виконання низки попередніх заходів було досягнуто згоди з МВФ щодо започаткування нової програми для України – Програми Stand-by строком на 18 місяців та загальним обсягом 5 млрд дол. США.

Рішення Ради директорів МВФ щодо схвалення нової 18-тимісячної Програми Stand-by та про виділення першого траншу за програмою у розмірі 1,5 млрд СПЗ (2,1 млрд дол. США) було прийнято 9 червня 2020 року.

Програма Stand-by 2020 зосереджена на ключовому завданні – підтримка макроекономічної та фінансової стабільності і охоплює, серед іншого, такі сфери як: Фіскальна політика; Монетарна політика; Політика фінансового сектору; Енергетична політика та Антикорупційна політика.

Влітку 2020 року Україною отримано перший транш за програмою обсягом 2,1 млрд. дол. США, який було спрямовано до державного бюджету України. Загалом у рамках співробітництва з МВФ Україна отримала 23,910.76 млрд. СПЗ (еквівалент 35 млрд. дол. США) [9].

Отже, можна дійти висновку, що співробітництво України з Міжнародним валютним фондом викликає двояку оцінку як серед економістів, так і політиків. Одні наголошують на тому, що співпраця з цією міжнародною організацією позитивно вплинула на темпи економічного зростання, що дало позитивні загальноекономічні результати, підняла імідж держави і в результаті припинення співпраці відбудеться гальмування економічних реформ. На думку інших, здебільшого кредити МВФ дають підстави для довгострокової залежності, аніж надають допомогу в короткостроковому періоді.

Співпраця України з МВФ має низку позитивних і негативних аспектів. Позитивними зокрема є:

- започаткування реформ, основною метою яких є стабілізація української економіки та повернення її на шлях зростання;
- зменшення дефіциту державного бюджету та покращення ситуації із платіжним балансом;
- стабілізація валютно-обмінного курсу гривні і посилення банківської системи, яка дасть можливість економіці розвиватися;
- збільшення золотовалютних резервів НБУ, що дозволить суттєво покривати імпорт;
- зростання світового авторитету України, що надасть можливість доступу до коштів інших міжнародних валютно-фінансових організацій та приватних інвесторів;

- полегшення тягаря з обслуговування зовнішнього боргу держави;
- реструктуризація частини зовнішнього боргу.

Крім позитивних сторін впливу міжнародного кредиту на економіку України, є ще ризики появи негативних тенденцій і результатів, серед яких можна виділити такі:

По-перше Міжнародний валютний фонд одночасно блокує свободу дій в усіх інших питаннях економічної політики держав-позичальниць, що робить таким чином їх уряди підконтрольними [5].

По-друге, ставить під сумнів економічну стабільність української економіки, викликає як залежність від зовнішніх кредиторів, так і нераціональне використання коштів, отриманих від кредитів. У той час, коли розвинуті країни інвестують у високотехнологічні галузі, такі, як фармакологія, машинобудування, Україна спрямовує отримані у кредит кошти на виплати зарплат, погашення заборгованостей тощо. Державні витрати перевищують бюджетні надходження, і велика частина державного боргу йде саме на покриття державного дефіциту, інакше і не може відбуватися при збільшенні заробітних плат, пенсій та коштів на обслуговування уряду в умовах кризового застою промислового виробництва.

По-третє, ризиком такого методу погашення дефіциту платіжного балансу, як іноземні кредити, є ріст державного боргу, оскільки виникає обов'язок країн-позичальників виплачувати як основну суму позики, так і відсотки. Також слід враховувати, що вимоги Міжнародного валютного фонду за позикою суттєво впливають на загальну макроекономічну ситуацію в державі. Тільки для обслуговування цього боргу Україні буде необхідно щорічно 2,5 млрд. дол. США [6].

По-четверте, надмірне залучення зовнішніх позик може породжувати загрози для макроекономічної стабільності, оскільки підвищує вразливість національної фінансової системи до зовнішніх шоків. Адже нарощування зовнішньої заборгованості супроводжується підвищенням валютних ризиків і ризиків рефінансування боргу.

Але якщо говорити про негативні аспекти співпраці, то варто звернути увагу на те, що їх більше, ніж позитивних. За різні періоди спостерігається неповне використання коштів, які виділяє МВФ відповідно до затверджених програм і механізмів кредитування. Це негативно відображається на кредитній історії нашої держави та є вагомим резервним ресурсом щодо фінансування проведення як економічних, так і соціальних реформ. Тому Україні необхідно звертати більшу увагу на розроблення та виконання програм економічних дій, узгоджених з МВФ.

На жаль, у реаліях сьогодення можна дійти висновку, що співпраця з МВФ для України набуває кабального характеру. За досить короткий період такої «допомоги» Україна встигла стати чи не найбільшим його боржником, а рекомендації експертів МВФ давно перетворились на прямі вказівки українській владі, які до того ж безвідмовно виконуються.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вонсович В.О., Данилишин В.Ю. Вплив міжнародного кредитування на стан та перспективи розвитку економіки України : матер. II Всеукр. наук.-практ. заочної конф. «Наука України. Перспективи та потенціал» / Д. :ВГО«Нова Освіта»,2011. - С. 31.
2. Гришина Л. Україна та Міжнародний валютний фонд: перспективи співпраці / Л. Гришина, П. Карась, В. Черешня // Сталий розвиток економіки. - 2013. -№ 3. -С. 26-30.
3. Данилишин Б. Кредит МВФ – причини і наслідки . URL: <http://ua.112.ua/statji/kredyt-mvf-ndashprychyny-i-naslidky-208024.html>.
4. Дунас О.І. Особливості та основні напрями співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями системи ООН // Право України. – 2008. – № 2. – С. 112–115.
5. Єрмошенко М.М. Стабілізаційні програми МВФ та реформування економіки України // Актуальні проблеми економіки. 2004. № 5–6. С. 17–25.
6. Загальні умови надання позик (Міжнародний банк реконструкції та розвитку): ред. від 03 лютого 2010 р. [Електронний ресурс]. – URL : http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996_065.
7. Козик В. В. , Л. А. Панкова, Н .Б. Даниленко. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб.– К. : Знання, 2008. – С. 281.
8. Меморандум про співпрацю між Україною та Міжнародним валютним фондом [Електронний ресурс]. – URL : <http://ba.org.ua/wp-content/uploads/2017/03/memorandum-z-mvf.pdf>.
9. Міжнародне співробітництво. МВФ / Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]. – URL : <https://mof.gov.ua/uk/mvf>
10. Міністерство економіки України. Досвід співробітництва України з МВФ. – [Електронний ресурс]. – URL : www.kmu.gov.ua.

REFERENCES

1. Vonsovych VO, VY Danylyshyn Influence of international lending on the state and prospects of Ukraine's economy: Mater. II All-Ukrainian scientific-practical correspondence conference "Science of Ukraine. Perspectives and potential" / D. : NGO "Nova Osvita", 2011. -p.31.
2. Grishina L. Ukraine and the International Monetary Fund: prospects for cooperation / L. Grishina, P. Karas, V. Cheresnya // Sustainable economic development. -2013. -№ 3. -p. 26-30.
3. Danylyshyn B. IMF loan - causes and consequences . URL: <http://ua.112.ua/statji/kredyt-mvf-ndashprychyny-i-naslidky-208024.html>.
4. Dunas OI Peculiarities and main directions of Ukraine's cooperation with international financial organizations of the UN system // Law of Ukraine. - 2008. - № 2. - P. 112–115.
5. Yermoshenko MM IMF Stabilization Programs and Reforming Ukraine's Economy // Current Economic Issues. - 2004. - № 5–6. - P. 17–25.

6. General conditions for granting loans (International Bank for Reconstruction and Development): ed. from February 3, 2010 [Electronic resource]. - URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996_065.
7. Kozik VV, L. A. Pankova, N.B. Danilenko. International economic relations: textbook. manual.– K .: Knowledge, 2008. - P. 281.
8. Memorandum of Cooperation between Ukraine and the International Monetary Fund [Electronic resource] - URL: <http://ba.org.ua/wp-content/uploads/2017/03/memorandum-z-mvf.pdf>.
9. International cooperation. IMF / Ministry of Finance of Ukraine. [Electronic resource]. - URL: <https://mof.gov.ua/uk/mvf>
10. Ministry of Economy of Ukraine. Experience of Ukraine's cooperation with the IMF. - [Electronic resource]. - URL: www.kmu.gov.ua.